

Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk

nr. 2, jaargang 6, februari 2006

Uitgave: 10 PBC's/PSO's. Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@soobbozh.nl

Van de redactie

Volgens Ralph Pans, voorzitter van de directieraad van de VNG, blijft er in de toekomst tussen Rijk en sterke gemeenten weinig over. Zal dat ook zijn invloed hebben op het openbare bibliotheekwerk?

Wat wil het Rijk met de VOB? En wat willen de leden met de VOB? Antwoorden na 1 maart?

Wim Keizer
16 februari 2006

Commissie Stelseltaken actief

Een door staatssecretaris Medy van der Laan ingestelde Commissie Stelseltaken VOB moet een evaluatie maken van de zogenaamde *stelseltaken* van de VOB. De evaluatie wordt voor 1 maart verwacht. De commissie oriënteerde zich uitvoerig in het bibliotheekveld.

Drie leden

De commissie bestaat uit:

- **mw. drs. J. Calff**, adjunct-bibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek Leiden;
- **dhr. dr. A.J. Mulder**, gedeputeerde van Fryslân;
- **mw. A. Skolnik**, directeur Stadsbibliotheek Haarlem.

Advies Raad voor Cultuur

Aanleiding voor de instelling van de commissie was het advies dat de Raad voor Cultuur in 2004 uitbracht over de VOB (zie ook Nieuwsbrief mei 2004).

De Raad vond dat de vier stelseltaken (kwaliteit, samenhang, doelmatigheid en pluriformiteit) onderling niet helder van elkaar zijn te onderscheiden. Ook vond de Raad de definiëring in termen van kwaliteit, samenhang, doelmatigheid en pluriformiteit ondoorzichtig. De Raad meende dat de

omschrijving van de taken die de VOB in opdracht van het rijk uitvoert door de jaren heen ondoorzichtig was geworden. Daardoor was het volgens de Raad ook moeilijk om een oordeel uit te spreken over de VOB-wens van een vijfde stelseltaak (digitale dienstverlening op landelijk niveau). De Raad adviseerde een evaluatie van de stelseltaken, als mogelijk onderdeel van een door het ministerie van OCW aangekondigde visitatie van de VOB.

De staatssecretaris bleek ook zelf behoefte te hebben aan een heroverweging en optimalisering van taken en verantwoordelijkheden van de rijksoverheid en andere betrokkenen in het bibliotheekbestel.

Spagaat

De Raad stelde ook vast dat er soms een gespannen verhouding is tussen de VOB als branchevereniging en de VOB als uitvoerder van een overheidsopdracht. De Raad zag in de evaluatie graag duidelijkheid daarover. In een interview met mij (Nieuwsbrief november 2004) maakte Jan-Ewout van der Putten onderscheid tussen "opgedragen taken" (door OCW aan de VOB) en "opgetilde taken" (door de branche zelf gefinancierde taken die door de VOB worden uitgevoerd). Hij ontkende niet dat de VOB in een door leden geconstateerd spagaat zit, maar noemde het zijn taak om daar mee om te gaan.

Kamervragen over integratie van blindenbibliotheekwerk: waarom opdracht aan VOB?

Leden van de Tweede-Kamer-fracties van de PvdA en de VVD willen weten waarom staatssecretaris Medy van der Laan de opdracht een operationeel plan te schrijven voor de integratie van het blindenbibliotheekwerk in het openbare bibliotheekwerk heeft gegeven aan de VOB, terwijl die - volgens de Kamerleden - de afgelopen jaren niet in staat is gebleken de

samenwerking tussen openbare bibliotheken en blindenbibliotheken vorm te geven. Dat is te lezen in het *Verslag van een schriftelijk overleg* van de vaste Kamercommissie voor OCW met staatssecretaris Medy van der Laan. Commissieleden hebben Van der Laan schriftelijk vragen gesteld over haar plan het blindenbibliotheekwerk te integreren in het openbare bibliotheekwerk (zie voor dit plan Nieuwsbrief januari 2006). Van der Laan heeft de vragen ook schriftelijk beantwoord.

Logische keus

Op de genoemde vraag antwoordt zij: "De keuze voor de VOB is een logische. De VOB geeft uitvoering aan mijn stelselverantwoordelijkheid voor het openbare bibliotheekwerk en heeft als vereniging nauw contact met de aangesloten bibliotheken. Het is daarmee een natuurlijke partner bij het door mij voorgestelde integratietraject. De rol van de VOB in 2006 zal bestaan uit het operationaliseren van mijn beleidsbrief. Ik voorzie voor 2007 en 2008 een rol als procesbegeleider. De VOB zelf zal niet als centrale faciliteit gaan functioneren, zoals sommige partijen ten onrechte lijken te hebben geconcludeerd".

Zij meldt verder de VOB gevraagd te hebben in het operationele plan bijzondere aandacht te schenken aan een gedegen uitwerking van de gebruikersinbreng, communicatie aan gebruikers en instellingen, begeleiding op bestuurlijk niveau en de evaluatie en monitoring van de voortgang van het traject. Zij zal ook de Raad voor Cultuur betrekken bij de beoordeling van het operationele plan.

Steun van Kamer

De Kamerleden ondersteunen, blijkens de inleiding bij de vragen, de door Van der Laan ingezette lijn van integratie. De vragen die ze gesteld hebben zijn duidelijk geïnspireerd door de brieven van de Raad voor Cultuur en van de FNB (Federatie Nederlandse Blindenbibliotheken).

Vrije markt en vrijwilligers

Een aantal fracties wil weten of de voorgestane vrije-markt-werking en het commercieel opereren van de FNB geen onvoorziene gevolgen kunnen hebben: de inzet van de huidige 800 vrijwillige voorlezers (die zorgen voor een jaarlijkse aanwas van 1.800 titels) zal dan niet meer mogelijk zijn. "Dat betekent dat er betaalde voorlezers

moeten worden aangenomen. Binnen het gestelde productiebudget kunnen er daardoor minder titels geproduceerd worden".

De staatssecretaris zegt dat zij de VOB zal vragen een voorstel te doen over effecten van de vrije markt (commerciële luisterboeken). Verder zegt zij: "Ik wil benadrukken dat ik grote waarde hecht aan de inzet van vrijwilligers en het menselijk kapitaal dat zij daarmee vertegenwoordigen voor de voorziening. Dat neemt niet weg dat de komst van het commerciële luisterboek een ontwikkeling is die zich zelfstandig voltrekt. Wel is het goed de zaak in de juiste proporties te zien. Vergelijking met de situatie in Zweden leert dat luisterboeken die op de markt beschikbaar zijn, ongeveer 10% uitmaken van de jaarlijkse aanwas van nieuwe titels. In de praktijk gaat het dan om het segment meest populaire boeken. De overige 90% wordt nog steeds binnen de bibliotheekvoorziening voor blinden en slechtzienden ingesproken. Naar verwachting zal ook in Nederland een dergelijke situatie ontstaan". Zij verwacht derhalve geen grote gevolgen voor de vrijwilligers, maar zij zal bij de VOB benadrukken hier extra aandacht aan te besteden.

Rol FNB

Een aantal fracties wil ook weten waarom de FNB niet betrokken is bij het opstellen van de beleidsbrief en waarom de staatssecretaris niet voortborduurt op het bestaande werk van de FNB (met centraal loket). Ook vrezen ze een marginaal bestaan van de FNB, kennis- en kapitaalvernietiging en veel frictiekosten.

De staatssecretaris antwoordt dat zij op bestuurlijk correcte wijze omgaat met de veranderingen. Door de verlegging van de subsidiestroom, verandert de aansturing (vormgeving vanuit het openbare bibliotheekwerk) en worden de rol en verantwoordelijkheid van de FNB duidelijker afgebakend. Zij zegt dat de FNB zonder overleg met OCW medio 2005 een loket Algemene Lectuur heeft geopend. Op die stap heeft ze afwijzend gereageerd, omdat deze contraproductief is voor de integratie. Zij schrijft ook de reactie van de FNB over de hele linie negatief van toon te vinden. Zij wil de kennis en expertise bij de centrale loketten van de blindenbibliotheken bundelen en als centrale voorziening positioneren binnen het openbare bibliotheekwerk.

Abonnementen

Ook willen Kamerleden weten waarom blinden en slechtzienden niet gewoon gebruik kunnen blijven maken van de bestaande abonnementen op gesproken tijdschriften of kranten, in plaats van daarvoor naar de openbare bibliotheek te moeten gaan.

Van der Laan antwoordt daarop dat het zogenaamde loket kranten en tijdschriften van de FNB gewoon een abonnementenservice is, vergelijkbaar met een leesmap. OCW subsidieert de omzetting van de leesmaterialen, maar het loket bekostigt zich uit bijdragen van abonnees. Aan die situatie verandert volgens haar niets, behalve dat de subsidiestroom via het openbare bibliotheekwerk gaat lopen.

Traject integratie

Zoals gemeld, zijn de fracties voor integratie in het openbare bibliotheekwerk. Wel willen zij dat bestaande voorzieningen niet worden weggestroomlijnd. Ook willen ze weten hoe het hele traject van integratie zal plaatsvinden.

De staatssecretaris zegt dat ze één landelijke centrale faciliteit wil. "Deze centrale faciliteit zal functioneren als frontoffice voor de huidige klanten van de voorziening en tevens als backoffice voor een netwerk van decentrale servicepunten bij lokale openbare bibliotheken. Openbare bibliotheken behoren in staat te zijn bijzondere doelgroepen te bedienen, dat is onderdeel van hun "core business". Om de servicepunten vertrouwd te maken met de specifieke wensen en noden van visueel gehandicapten is deskundigheidsbevordering nodig. Aard en invulling hiervan hangen nauw samen met de verdeling tussen wat lokaal aangeboden kan of moet worden en wat beter en doelmatiger vanuit de landelijke centrale faciliteit kan worden georganiseerd. Centrale faciliteit, decentrale servicepunten en deskundigheidsbevordering hangen samen en versterken elkaar. De uitwerking van de hierboven genoemde aspecten heb ik verzocht aan de VOB".

Kennis en expertise

De leden van de PvdA-fractie menen dat in de openbare bibliotheken op dit moment nauwelijks kennis en expertise is om de doelgroep te bedienen. Ze willen weten hoe

de staatssecretaris denkt te voorzien in de opleiding en training van extra personeel.

Zij zegt dat er voor de genoemde decentrale servicepunten en deskundigheidsbevordering binnen het totaalbudget voor de blindenbibliotheekvoorziening 500.000 euro per jaar beschikbaar is.

Constructief

Zij beëindigt haar brief met: "Ik vertrouw erop dat in 2006 de VOB in constructieve samenwerking met betrokken partijen een belangrijke stap zal zetten richting integratie van de bibliotheekvoorziening voor blinden en slechtzienden in het openbare bibliotheekwerk".

Mark Deckers projectleider integratie blindenbibliotheken

Bij de Vereniging van Openbare Bibliotheken houden Mark Deckers (projectleider), Jos Debeij (supervisor) en Thea van Lankvelt (beleidsmedewerker blindenbibliotheekwerk) zich bezig met het maken van een operationeel plan voor de integratie van de blindenbibliotheken in het openbare bibliotheekwerk. Mark Deckers is werkzaam bij de Overijsselse Bibliotheekdienst, maar voor deze klus gedetacheerd bij de VOB.

Jaar tijd

"We hebben een jaar de tijd om de integratie handen en voeten te geven", zegt Jan-Ewout van der Putten, secretaris-directeur VOB. "Als het openbare bibliotheekwerk zijn claim hard wil maken dat het de hele samenleving bedient, hoort het blindenbibliotheekwerk er ook bij".

Voelhorens

Jan-Ewout meldt dat hij zijn voelhorens uiteraard regelmatig uitsteekt in het openbare bibliotheekwerk. Hij verwacht dat er zeker voldoende bibliotheken zullen zijn die willen meedoen en dat er voor deze bibliotheken ook een goede ondersteuning kan komen. "Voor de integratie moet een vorm te vinden te zijn en ik vertrouw erop dat Mark, Jos en Thea met goede voorstellen zullen komen".

Jos Kok directeur Cubiss

De Raad van Toezicht van Cubiss heeft de heer **J. (Jos) Kok** met ingang van 13 februari 2006 benoemd tot directeur/bestuurder.

De heer Kok heeft een grote diversiteit van functies in zijn loopbaan vervuld zoals o.a. hoofd afdeling Welzijn, Sport en Recreatie bij de Gemeente Breda, directeur Adviesbureau voor Opleiding en Beroep, Consultant KPMG Bureau voor Economische Argumentatie, Programmadirecteur Kwaliteitszorg HBO en als zelfstandig consultant.

De heer Kok is 54 jaar.

Hij volgt Paul van Royen op, die na het vertrek van Theo de Koning optrad als interim-manager

"Provincies verliezen grootste deel taken"

"De provincies zullen het grootste deel van hun taken verliezen aan het Rijk en de gemeenten". Dat voorspelt Ralph Pans, voorzitter van de directieraad van de VNG, in een beschouwing *Binnenlands bestuur op de schop?* in VNG-magazine van 20 januari 2006.

Aanleiding voor z'n beschouwing is de discussie over de "bestuurlijke drukte" in de Randstad en over de schaalgrootte van gemeenten. De laatste is weer aangezwengeld door de Noord-Hollandse Commissaris der Koningin H. Borghouts die toe wil naar gemeenten met minimaal 30.000 en maximaal 70.000 inwoners. Burgemeester E. Bakker van Hilversum wil echter wel een gemeente Gooiland met 250.000 inwoners.

Voorspelling

Pans schrijft: "Ik durf op dit moment wel de volgende voorspelling aan voor een waarschijnlijke uitkomst. Het proces van decentralisatie naar gemeenten, die steeds meer de positie als poort van de burger tot de overheid zullen krijgen, zal krachtig worden voortgezet. Intergemeentelijke samenwerking wordt verder geïntensiveerd en fusie van gemeenten komt weer in een stroomversnelling. Wij krijgen daardoor stevige en sterke gemeenten. De provincies worden weliswaar niet opgeheven en ook blijven fusies voorlopig achterwege. Zij zullen echter wel het grootste deel van hun huidige taken verliezen aan het Rijk en de gemeenten".

Shared Library Services: "compact, lean en mean"

Enkele oud-personeelsleden van Cubiss en Biblioservice Gelderland hebben het bedrijf Shared Library Services (SLS) opgericht. Op de website van SLS staat te lezen: "Shared Library Services (SLS) is een nieuwe organisatie die vanaf 1 oktober 2005 actief is binnen de bibliotheekbranche. SLS is geen grote onderneming met veel overhead, maar een slimme en compacte organisatie die bedrijfsvoering en dienstverlening lean and mean in de markt gaat zetten.

SLS biedt bibliotheken operationele ondersteuning bij hun secundaire processen en staat directeuren en bestuurders van bibliotheken bij in hun rol als bedrijfskundig verantwoordelijke.

SLS heeft een heldere visie op de bibliotheekbranche en ziet belangrijke mogelijkheden. SLS richt zich daarom voornamelijk op het implementeren van een één-loket-functie voor alle facilitaire producten binnen een organisatie.

Het integraal en doordacht aanpakken van financiële dienstverlening, personeel & organisatie en ICT resulteert in een kwalitatief hoogstaand product. Daarnaast ziet SLS kansen om aanzienlijke kosten--besparingen voor de bibliotheken te realiseren".

Astérix in Bibliotheekland

"Terwijl in de wijde omtrek de ene bibliotheek met de ander fuseert, houdt de piepkleine bibliotheek Meerburg in Zoeterwoude-Rijndijk zich dapper in haar eentje staande. Onlangs bedankte het bestuur van Meerburg beleefd voor een fusie met bibliotheken in Zoeterwoude-Dorp, Alphen aan den Rijn, Alkemade, Rijnwoude, Nieuwkoop en Ter Aar. Als Basisbibliotheek Zuid-Holland Midden willen zij samen optrekken bij het ontwikkelen van nieuwe diensten en activiteiten, nu het aantal uitleningen daalt. Bij Meerburg denken ze daar anders over. 'Ik zou niet weten wat we onze leden onthouden door niet te fuseren', zegt secretaresse Coby van der Post. 'Wij zijn een prima bieb. We hebben alles: de toptien, luisterboeken. Wat is er mis met een *boeken* bibliotheek? Extra activiteiten? Die worden al in De Eendenkooi gegeven'."

Dat stond te lezen in het *Leids Dagblad* van 13 januari 2006, onder de kop *Bibliotheekje wil op eigen houtje verder*.

Louter vrijwilligers

"Bibliotheek Meerburg wordt gerund door louter vrijwilligers. Volgens Van der Post redt de bibliotheek zich zo uitstekend. Een onafhankelijk onderzoek bevestigde enige tijd geleden dat beeld. 'We houden het al meer dan dertig jaar vol. We zijn nu met zijn dertienen. Het is geen probleem om nieuwe vrijwilligers te vinden. Mensen die in de VUT zitten, vinden het vaak ontzettend leuk om bij ons te komen werken. Doordat we geen betaalde krachten hebben, kost een abonnement weinig geld. Mensen hoeven ook niet extra te betalen voor boeken die net zijn uitgekomen'. De landelijke trend is dat het aantal uitleningen daalt, maar daar hebben ze in Zoeterwoude-Rijndijk weinig last van".

Computers overbodig

Van der Post zegt: "Een paar jaar geleden hadden computers de toekomst. Elke bibliotheek moest een rij computers hebben. Ik dacht toen: over twee jaar is het over. Dan heeft iedereen er thuis een. Dat is ook wat je nu ziet. In de grote steden zal het best anders zijn, maar hier hebben de meeste mensen inmiddels zelf een computer en een ADSL-aansluiting". "Volgens Van der Post biedt aansluiting bij de Basisbibliotheek Zuid-Holland Midden voor Meerburg meer nadelen dan voordelen".

"Haagse Canon in plaats van Rotterdam-Code"

"Het is beter een Haagse Canon te hebben dan een Rotterdam-Code. Laat de mensen begrijpen hoe hun omgeving is geworden zoals zij is geworden". Dat zei de Haagse wethouder Pierre Heijnen tijdens een door de Openbare Bibliotheek Den Haag georganiseerd symposium over *De literaire canon*, op 8 februari 2006. Vorig jaar bepleitte de Onderwijsraad een canon van cultuur en geschiedenis en de Raad voor Cultuur een literaire canon (zie ook Nieuwsbrief van februari 2005). De jubilerende Haagse bibliotheek (100 jaar oud in 2006) had voor het symposium zeven sprekers uitgenodigd om hun licht te laten

schijnen over het idee van een literaire canon. Zoals verwacht kon worden, gingen de sprekers met dit thema vele kanten op.

"Weg met de canon"

Wethouder Heijnen begon, als laatste spreker, met de stelling: *Weg met de canon*. "Een canon als middel om vast te stellen waar migranten aan moeten voldoen is anno 2006 een verkeerd signaal. In plaats daarvan is het beter een perspectief voor de toekomst te schetsen. Om onze tijd in perspectief te zetten is een historische canon wel van belang". Daarbij noemde hij processen als kolonialisme, de industriële revolutie, de strijd tegen het water, socialisme/communisme/fascisme en andere -ismen, waaronder protestantisme/katholicisme. En omdat veel mensen georiënteerd zijn en blijven op hun eigen regio noemde hij voor Den Haag ook typisch Haagse elementen als: hofstad, zand/veen, strand/park, Nederlands-Indië.

In de na de lezingen gehouden discussie lichtte hij toe het van groot belang te vinden jongeren voor te bereiden op democratisch burgerschap. Maar dat is volgens hem iets heel anders dan een canon vanuit de gedachte een nationale identiteit te moeten hebben. "Je moet mensen juist laten wennen aan de veranderingsprocessen die hebben plaatsgevonden en die zullen plaatsvinden".

Rol bibliotheek

Ariëtte Skolnik, directeur van de Stadsbibliotheek Haarlem en voorzitter van de Stichting WSF, maakt zich zorgen over de verminderde aandacht voor geschiedenis en literatuur. En over het feit dat bibliotheken met een doorgeschoten vraagrijckheid op de golven van onwetendheid dreigen mee te deinen en makkelijker praten over de informatieve functie dan over de culturele functie.

Zij ziet een canon als een wapen tegen afkalving van historisch en cultureel besef. Daarvoor is het noodzakelijk dat boeken, films, geluidsopnamen e.d. breed beschikbaar komen en openbaar toegankelijk zijn. De boekhandel en uitgeverij hebben daar een belangrijke rol in, net als de media. Maar vooral ook de bibliotheken, want die hebben alles nog wat in de winkel al uitverkocht is. In de artikelen over de noodzaak van canons miste zij tot nu toe de bibliotheken. Maar die zijn volgens haar onmisbaar bij het terugdringen van desinteresse in geschiedenis en cultuur. Om als

mens te kunnen begrijpen wat er in de wereld om je heen gebeurt heb je volgens haar drie dingen nodig: een *wereldkaart*, een *tijdbalk* en *de verhalen*.

Onderwijsraad, Raad voor Cultuur

Vertegenwoordigers van de Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur vertelden nog eens waarom ze voor canons zijn.

Leesplezier

Aad Meinderts van de Stichting Lezen vond de vaak geschetste tegenstelling tussen leesplezier en goede literatuur een schijntegenstelling. "Als Stichting Lezen zijn we geen leesplezier-maffia". Het stimuleren van lezen zal volgens hem moeten beginnen met het kweken van enthousiasme. Een beter woord voor leesplezier is misschien leesgenoegen.

Doelen stellen

Frans Hoefnagel van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) zette een paar stevige vragen bij de pleidooien voor canons. De discussie gaat volgens hem veel over *middelen* en weinig over *doelen*. Het gevolg is dat er bij bestuurders een ratjetoe van goede bedoelingen ontstaat. Volgens hem moet je eerst duidelijke vragen stellen en van daaruit duidelijke doelen formuleren, met vermijding van containerbegrippen.

Opinie

Cartoons ter inzage bij openbare bibliotheken?

Ik wil alles weten en wel heel precies. Zo zijn er meer. Om die reden is het idee *openbare bibliotheek* ontstaan: daar is op informatiegebied *alles voor iedereen beschikbaar*. Bij dat begrip *alles* ga ik er van uit dat alles wat ooit gezegd en geschreven is, *bedacht is door mensen zoals u en ik* en opgeschreven door mensen. Voor opgeschreven mag ook worden gelezen: getekend, gebeeldhouwd, geschilderd of gefilmd. Om die reden is het begrip *heilig* voor mij een heilloos begrip: als er al iets heilig verklaard moet worden dan zijn het de feiten. Zeker geen meningen. Maar om nu niet onmiddellijk als *verlichtingsfundamentalist* te worden beschouwd, voeg ik er aan toe dat ik mij goed kan voorstellen

hoe moeilijk het is een begrip als heilig los te laten als dat je met de paplepel is ingegoten in een omgeving waar geen echte openbare bibliotheken zijn en waar meningen als feiten worden gepresenteerd. En je kunt natuurlijk ook nog discussiëren over de vraag of feiten wel *echte feiten* zijn of toch ook weer meningen.

Er schijnt iets aan de hand te zijn met cartoons van het Deense dagblad Jylland-Posten (www.jp.dk). Hoe kom je er achter hoe deze er uitzien, zodat je jezelf een oordeel kunt vormen? Het spreekt vanzelf dat ze in alle lokale openbare bibliotheken voor belangstellenden moeiteloos zijn in te zien: bibliotheken staan pal voor de *vrijheid van meningsvorming*.

Als inzage niet mogelijk zou zijn, is er nog niets aan de hand: we hebben nu Internet en Google waar ook de lokale openbare bibliotheek graag naar verwijst. En we wonen niet in China of een ander land waar het regime niet houdt van *alle informatie voor iedereen* en/of waar nog *heilige meningen* in stand worden gehouden. Internet en Google vormen (daar waar geen hinderlijk regime is) *de echte openbare bibliotheek*. Met dank aan iedereen die de spotprenten op zijn of haar website plaatste, zoals het dagblad Die Welt (www.welt.de).

WK

"BB-vorming"

Zes "basisbibliotheken" >400.000 inwoners

Er wordt in vrijwel het hele land ook anno 2006 nog volop gepraat over en gewerkt aan "basisbibliotheekvorming" ("BB-vorming"). En hier en daar ook flink *ruzie gemaakt*. Waar moet de backoffice komen? Wat mag de backoffice kosten? Hoe worden die kosten opgebracht? Wie moet er directeur worden, die van de grootste deelnemende bibliotheek? Of toch maar liever een *open procedure*?

Zoals al eerder is betoogd, ontbreekt bij dit alles een definitie van *basisbibliotheek*. Hierbij een overzicht van wat er (voorlopig) aan bibliotheekclusters* klaar is, ontleend aan overzichten uit provincies en van het procesbureau (juni 2005). *Ik hou me aanbevolen voor correcties en aanvullingen,*

want het is soms lastig om de werkelijke stand van zaken te achterhalen.

Provincie/(Aantal nieuwe clusters)/ Naam/(Gem.)	Datum	Inwoners
Groningen (1):		
♦ <i>Oldambt</i> (Bellingwedde, Reiderland, Scheemda, Winschoten)	1-7-04	49.500

Friesland (6):		
♦ <i>Noordwest Fryslân</i> (Het Bildt, Franekeradeel, Harlingen, Leeuwarderadeel, Menaldumadeel, Terschelling, Vlieland)	1-1-04	77.500
♦ <i>Noordoost Fryslân</i> (Achtkarspelen, Ameland, Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland, Schiermonnikoog)	1-1-04	99.500
♦ <i>Zuidoost Fryslân</i> (Ooststellingwerf, Opsterland, Weststellingwerf)	1-1-04	81.500
♦ <i>Súd Fryslân</i> (Heerenveen, Lemsterland, Skarsterlân)	1-1-04	82.500
♦ <i>Súdwest Fryslân</i> (Bolsward, Gaasterlân-Sleat, Littenseradiel, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel, Wymbritseradiel)	1-1-04	102.000
♦ <i>Midden Fryslân</i> (Boarnsterhim, Leeuwarden, Tytsjerksteradiel)	1-1-04	142.000
Alleen: - Smalingerland (53.000) (Drachten)		

Gelderland (8):		
♦ <i>De Liemers</i> (Duiven, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar)	1-1-05	84.000
♦ <i>Novetheek (N-Veluwe)</i> (Elburg, Epe, Hattem, Heerde, Oldebroek)	1-1-05	108.000
♦ <i>Noord-West Veluwe</i> (Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Putten)	1-1-05	116.500
♦ <i>Oost Achterhoek</i> (Berkelland, Groenlo, Winterswijk)	1-6-05	104.000

♦ <i>Achterhoekse Poort</i> (Aalten, Oude IJsselstreek)	1-7-05	68.000
♦ <i>Brummen-Voorst</i>	1-1-06	45.000
♦ <i>Rivierenland</i> (Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Maasdriel, Neerijnen, Neder-Betuwe, Lingewaal, Tiel, West Maas en Waal, Zaltbommel)	1-1-06	250.000
♦ <i>Gelderland Zuid</i> (Nijmegen, Overbetuwe)	1-1-06	200.500
Alleen: - Arnhem (141.000) - Apeldoorn (154.500) - Ede (103.500) - Wageningen (34.000) - Wijchen (39.000)		

Utrecht (1):		
♦ <i>Angstel, Vecht en Venen</i> (Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen, Loenen, Maarssen)	1-6-05	105.500
Alleen: - Baarn (24.500) - Nieuwegein (62.000) - Utrecht (260.500)		

Noord-Holland (4):		
♦ <i>WEB (v/h WOWO)</i> (Wognum, Opmeer, Westerkoggenland, Obdam) (+ Noorder-Koggenland 1-1-2006)	1-7-04 1-1-06	40.000 50.500
♦ <i>Huizen-Laren-Blaricum</i>	1-1-05	63.500
♦ <i>Duinrand</i> (Bennebroek, Bloemendaal, Hillegom (ZH), Zandvoort)	1-11-05	59.500
♦ <i>West-Friesland Oost</i> (Andijk, Enkhuizen, Drechterland, Medemblik, Stede Broec, Wervershoof)	1-1-06	80.000
Alleen: - Heiloo (22.000) - Velsen (67.500)		

Zuid-Holland (5):		
♦ <i>3B</i> (Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk)	1-1-05	43.500
♦ <i>Maassluis- Midden-Delfland</i>	1-1-05	50.000

♦ <i>Bollenstreek</i> (Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen)	1-11-05	118.500
♦ <i>Leiden-Leiderdorp</i>	1-1-06	144.500
♦ <i>Bibliotheek aan den IJssel</i> (Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel)	1-1-06	94.500
Alleen: - Delft (95.000) - Dirksland (8.000) - Gouda (72.000) - Den Haag (472.000) - Korendijk (10.000) - Leidschendam-Voorburg (73.500) - Rotterdam (596.000) - Rijswijk (47.000) - Spijkenisse (74.500) - Zoetermeer (115.500)		

Zeeland (1):		
♦ <i>Zeeuws-Vlaanderen</i> (Hulst, Sluis, Terneuzen)	1-7-04	108.000
Alleen: - Middelburg (45.500) - Vlissingen (45.500)		

Noord-Brabant (13):		
♦ <i>OBT - Bibliotheek voor Midden-Brabant</i> (Oisterwijk, Tilburg op 1-10-'03, met Goirle, Hilvarenbeek per 1-1-05) (+ Loon op Zand 1-7-05)	1-10-03 1-1-05 1-7-05	223.500 260.500 283.000
♦ <i>Het Markiezaat</i> (Bergen op Zoom, Steenberg, Woensdrecht)	1-1-04	110.000
♦ <i>De Lage Beemden</i> (Gemert-Bakel, Boekel, Laarbeek)	1-7-04	58.500
♦ <i>Maasland</i> (Oss, Bernheze, Landerd, Lith, Maasdonk)	1-7-04	137.000
♦ <i>Biblioplus (v/h Land van Cuijk plus)</i> (Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en St. Hubert, St. Anthonis en van Limburg: Mook en Middelaar, Bergen, Gennep)	1-10-04	127.500
♦ <i>Altena</i> (Aalburg, Woudrichem, Werkendam)	1-1-05	52.500

♦ <i>De Kempen</i> (Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Eersel, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden, Valkenswaard) (+Waalre 1-1-2006)	1-1-05 1-1-06	151.500 168.500
♦ <i>De Meijerij</i> (Boxtel, Haaren, Schijndel, St. Michielsgestel, St. Oedenrode, Vught)	1-1-05	137.000
♦ <i>Theek 5 (v/h Dongemond)</i> (Dongen, Drimmelen, Geerttruidenberg, Gilze en Rijen, Oosterhout)	1-1-05	151.000
♦ <i>Rucphen-Zundert</i>	1-6-05	43.000
♦ <i>Dommeldal</i> (Geldrop-Mierlo, Son en Breugel, Nuenen)	1-7-05	77.000
♦ <i>Helmond-Peel</i> (Asten, Deurne, Helmond, Someren)	1-7-05	149.000
♦ <i>Eindhoven-Best</i>	1-10-05	237.000
Alleen: - Breda (165.000) - Den Bosch (132.000) - Etten-Leur (39.000) - Heusden (43.000) - Uden (40.000) - Veghel (36.500) - Veldhoven (43.000) - Waalwijk (45.500)		

Limburg (3):		
♦ <i>Leudal en Thornerkwartier</i> (Haalen, Heel, Heythuysen, Hunsel, Roggel en Neer, Thorn)	1-1-03	53.000
♦ <i>Biblionova (v/h Westelijke Mijnstreek)</i> (Beek, Echt-Susteren, Schinnen, Sittard-Geleen, Stein)	1-5-04	186.500
♦ <i>Heuvelland</i> (Eijsden, Margraten, Vaals, Valkenburg aan de Geul)	1-7-05	53.000
Alleen: - Maastricht (121.900) - Venlo (91.500)		

*) Onder "bibliotheekcluster" versta ik:
 een **nieuwe** bibliotheekorganisatie, die
 - ontstaan is door fusie of een andere intensieve samenwerkingsvorm,
 - werkt voor twee of meer gemeenten en

- gevormd is uit of in stand wordt gehouden door bibliotheekorganisaties die voordien in afzonderlijke gemeenten werkzaam waren. Ik tel dus niet mee nieuwe bibliotheekorganisaties die gevormd waren als gevolg van een gemeentelijke herindeling (fusies van gemeenten), zoals Castricum en Bergen in Noord-Holland of Westland en Pijnacker-Nootdorp in Zuid-Holland. Is een bibliotheekcluster ook een basisbibliotheek? Zijn de bestaande bibliotheken die niet aan clustering meedoen al basisbibliotheek? Dat hangt af van de **definitie** van "basisbibliotheek" en die is, zoals bekend, vaag. De Richtlijn heeft daar, door haar geringe cijfermatige invulling, weinig verandering in aangebracht.

- a) Groningen, Drenthe en Overijssel kiezen voor behoud van het centrale, juridische werkgeverschap waar het al was. De bibliotheekclusters van Groningen worden geen "basisbibliotheek" genoemd. In Drenthe en Overijssel blijven de bibliotheken binnen de bestaande gemeentegrenzen. De **provinciale netwerken** (inclusief de PSO) in Groningen, Drenthe en Overijssel zijn een of tenderen naar een **provinciebrede basisbibliotheek**.
- b) de Raad voor Cultuur bepleitte in 1998 bibliotheekorganisaties van minimaal 400.000 tot 500.000 inwoners (0,4 tot 0,5 miljoen). De Aanvulling bij het Koepelconvenant noemt 30.000 inwoners (0,03 miljoen). Een verschil van een factor 15.

Als de **Raad voor Cultuur** als uitgangspunt wordt genomen, zijn **alleen**

- **Groningen** (0,57 miljoen inwoners),
- **Drenthe** (0,48 miljoen),
- **Overijssel** (1,1 miljoen),
- **Amsterdam-Diemen-Ouder-Amstel** (0,77 miljoen),
- **Rotterdam** (0,59 miljoen) en
- **Den Haag** (0,47 miljoen) basisbibliotheek.

Op afstand daarvan volgen

- **OBT-Midden-Brabant** (0,28 miljoen);
- **Utrecht** (0,26 miljoen);
- **Rivierenland** (0,25 miljoen);
- **Eindhoven-Best** (0,23 miljoen);
- **Gelderland Zuid** (0,2 miljoen).

Als de **Aanvulling** bij het Koepelconvenant als uitgangspunt wordt genomen zijn **alle bibliotheken die een groter werkgebied hebben dan 0,03 miljoen inwoners basisbibliotheek**, dus ook de 30+-bibliotheken die niet of nauwelijks betrokken zijn in clustervorming. OCW noemt dat *donuts*, maar als de grens van 30.000 gehanteerd wordt zijn alleen bibliotheekorganisaties die daar onder blijven echte donuts.

In het overzicht is onder "Alleen" aangegeven welke bibliotheken die in één gemeente werken bij mijn weten niet betrokken zijn in BB-vorming.

WK

Colofon

De Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk is een uitgave van de volgende 10 organisaties: Biblionet Groningen, Bibliotheekservice Fryslân, PBC Drenthe, Overijsselse Bibliotheekdienst, Biblioservice Gelderland, PBC Utrecht, ProBiblio (PSO voor Noord- en Zuid-Holland), Zeeuwse Bibliotheek, Cubiss (v/h PBC Noord-Brabant) en Bibliotheekhuis Limburg. De relatie tussen deze 10 organisaties en de redacteur is geregeld in een redactiestatuut

Feiten en opinies

"Comment is free, but facts are sacred".

De feiten zijn de feiten. Die behoren zo correct mogelijk te worden weergegeven. Daar mag u mij op aanspreken.

Opinies, van wie dan ook, zijn maar opinies, maar wel beter naarmate ze meer op feiten steunen of althans niet met de bekende feiten in tegenspraak zijn.

Opinies mag u aanvechten. Graag zelfs. De bibliotheekvernieuwing verdient meer discussie in het openbaar.

Bent u het met opinies in deze Nieuwsbrief:

- helemaal niet eens;
- niet helemaal eens;
- een beetje wel eens;
- helemaal wel eens?

Laat het weten. Reacties en spontane bijdragen worden gepubliceerd. De enige eis is dat ze leesbaar zijn, niet te lang en niet in strijd met de Nederlandse Grondwet.

Ze mogen wel in strijd zijn met de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid, het Koepelconvenant, het rapport-Meijer, de rapporten van de Raad voor Cultuur, OCW-nota's, VOB-beleidsnotities, PBC-notities, WSF-notities en notities van organisatieadviesbureaus.

WK